

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 95/2022
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2022

Σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Στυλιανή Χαριτάκη , Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αδαμαντία Καπετανάκη, Χριστίνα Διβάνη, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιος Χειμώνας, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ουρανία Δ. Μενδρινού, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθ. πρωτ.Α.Π.:66562 ΕΞ 2022/17.05.2022 του Υπουργείου Οικονομικών/Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής/Γενικό Λογιστήριο του Κράτους /Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων /Αυτοτελές Τμήμα Νομικής Υποχρέωσης που υπογράφεται από τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν :

- α) Το αντικείμενο των διατάξεων (α) του άρθρου 26 παρ. 10 του ν. 4386/2016, και (β) του άρθρου 71 του ν. 4554/2018,σε σχέση με το άρθρο 68 του ν. 4386/2016 περιορίζεται μόνο σε υφιστάμενες κατά τη δημοσίευση αυτών καταλογιστικές πράξεις ή νομιμοποιεί εν γένει τις αντίστοιχες δαπάνες,
- β) Σε περίπτωση που κρίνεται ότι οι διατάξεις αφορούν τη νομιμοποίηση δαπανών και όχι τα *«ποσά τα οποία έχουν καταλογισθεί, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, σε Διευθυντές Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων»*, μπορούν για τις δαπάνες αυτές να καταλογισθούν φυσικά πρόσωπα έτερα των Διευθυντών ή του ως άνω ερευνητικού προσωπικού,

γ) Νομιμοποιείται για το σύνολο των ανωτέρω δαπανών, η Υπηρεσία να προχωρήσει στον καταλογισμό των αναφερόμενων στα σχετικά ευρήματα φυσικών προσώπων,

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδότησε ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα ακόλουθα :

1.Με τη με αριθ. 2/60774/ΔΕΕΕ/28.09.2015 απόφαση του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων (ΓΔΔΕ), όπως τροποποιήθηκε με τις με αριθ. 2/78686/ΔΕΕΕ/05.12.2015 και 2/56075/ΔΕΕΕ/16.06.2016 όμοιες αποφάσεις, διενεργήθηκε δημοσιονομικός έλεγχος σε Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (ΕΠΙ) για την περίοδο 2002-2006,κατόπιν εντολής του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου συντάχθηκε το 2019 η προσωρινή έκθεση αποτελεσμάτων, η οποία εστάλη στον ελεγχόμενο φορέα για υποβολή τυχόν αντιρρήσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 3492/2006. Κατόπιν της υποβολής αντιρρήσεων, το θέμα εξετάστηκε από την Επιτροπή Συντονισμού Ελέγχου (ΕΣΕΛ), στην 112η/13.12.2021 συνεδρίασή της, κατά την οποία και αποφασίστηκε ομόφωνα η υποβολή ερωτήματος προς το Ν.Σ.Κ. προς διασαφήνιση των αναφερομένων στο παρόν ερώτημα προβληματισμών.

2.Στην προσωρινή έκθεση αποτελεσμάτων ελέγχου αναφέρονται ευρήματα και προτείνονται από την ελεγκτική ομάδα καταλογισμοί. Όπως αναφέρεται στη σύνοψη της έκθεσης: *«τα Ευρήματα του ελέγχου εστιάζονται στην μη τήρηση των καταστατικών διατάξεων του φορέα αναφορικά με την οργάνωση, τη λειτουργία των δομών του, τη στελέχωσή του, την λήψη αποφάσεων του ΔΣ, για την πρόσληψη του προσωπικού του, για τη χορήγηση προ/μεταπτυχιακών υποτροφιών, τη μισθοδοσία των Διευθυντών / αναπληρωτών Διευθυντών του, τη διενέργεια προμηθειών, την τήρηση Μητρώου Παγίων, την έγκριση και την εκτέλεση μη κανονικών και μη νόμιμων δαπανών που αφορούν κυρίως μισθοδοσία, ταξίδια, προμήθειες».*

3.Αναλυτικά, τα ευρήματα συνοψίζονται σε:

- Υπέρβαση ανωτάτου ορίου αποδοχών των υπευθύνων του ΕΠΙ.
- Μικρή διαφορά ανάμεσα στα βιβλία εσόδων-εξόδων και στους τραπεζικούς λογαριασμούς.
- Δαπάνες χωρίς ειδική έγγραφη έγκριση του αρμοδίου οργάνου (διευθυντή). Υπάρχει όμως υπογραφή διευθυντή στις επιταγές πληρωμής.
- Δαπάνες χωρίς αξιολόγηση από Επιτροπή Ερευνητικών Ακαδημαϊκών Υποθέσεων (ΕΕΑΥ), η οποία δεν είχε συγκροτηθεί.
- "Υψηλές αμοιβές" για συμβάσεις έργου.
- Συμβάσεις έργου με αμοιβή σε υπότροφους μεταπτυχιακούς φοιτητές.
- Χορήγηση υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς φοιτητές εκτός του οικείου πανεπιστημιακού Ιδρύματος.
- Απευθείας αναθέσεις για προμήθειες εντός των ορίων που ορίζονται με το Δημόσιο Λογιστικό, αλλά κατά παρέκκλιση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΕΠΙ.
- Έλλειψη κάποιων δικαιολογητικών σε δαπάνες συναφείς με το αντικείμενο του ΕΠΙ. Δαπάνες έργων χωρίς έγγραφη πίστωσης στον σχετικό προϋπολογισμό.

4. Επιπρόσθετα, η Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΓΔΔΕ) έχει λάβει τις με αριθ. 1125/2021, 1126/2021 και 1127/2021 αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με τις οποίες ακυρώθηκαν καταλογιστικές αποφάσεις των Οικονομικών Επιθεωρητών της Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης Αθηνών του Υπουργείου Οικονομικών έτους 2011 που αφορούσαν σε πρόσθετες αποδοχές μελών ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης έτους 1998, που δόθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 28 παρ. 16 του ν. 2083/1992.

5. Κατόπιν των ανωτέρω, γεννήθηκαν αμφιβολίες στην Υπηρεσία ως προς το εύρος των έννομων σχέσεων που ρυθμίζουν οι διατάξεις (α) του άρθρου 26 παρ. 10 του ν. 4386/2016 και (β) του άρθρου 71 του ν. 4554/2018, σε σχέση με το άρθρο 68 του ν. 4386/2016, λόγος για τον οποίο υποβλήθηκε το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό Πλαίσιο

6. Στα άρθρα **54 παρ.1** και **56 παρ. 1, 3, 4, και 6** του **ν. 2362/1995** «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του κράτους και άλλες διατάξεις»

(ΦΕΚ 247 Α΄) που ίσχυε μέχρι την κατάργησή του με τον νεώτερο ν. 4720/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - Δημόσιο Λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α΄ 143) ορίζονταν τα εξής:

«Άρθρο 54

Διακρίσεις και εποπτεία δημοσίων υπολόγων

1. Δημόσιος υπόλογος είναι όποιος διαχειρίζεται, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκουν στο Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και οποιοσδήποτε άλλος θεωρείται από το νόμο δημόσιος υπόλογος».

«Άρθρο 56

Ελλείμματα και ευθύνες δημοσίων υπολόγων – Καταλογισμοί

1. Έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή καθώς και οποιαδήποτε άλλη κατάσταση διαχείρισεως που θεωρείται έλλειμμα από το νόμο.

Ως έλλειμμα θεωρείται και κάθε πληρωμή που:

- α) Δεν ανάγεται στην αρμοδιότητα του υπολόγου.
- β) Έγινε χωρίς τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις δικαιολογητικά.
- γ) Αφορά δαπάνες για τις οποίες δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες εκ μέρους του υπολόγου.
- δ) Έχει γίνει αχρεωστήτως από υπαιτιότητα του υπολόγου.
- ε) Είναι άσχετη με το σκοπό της διαχείρισεως. 2.....

3. Το έλλειμμα που παρουσιάζουν οι δημόσιοι υπόλογοι, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, καταλογίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση από τους διαπιστώσαντες αυτό οικείους διατάκτες και επιθεωρητές. Σε κάθε περίπτωση καταλογίζεται επίσης από το Ελεγκτικό Συνέδριο το αργότερο εντός δέκα (10) ετών από της υποβολής σε αυτό των δικαιολογητικών απόδοσης λογαριασμού της διαχείρισής τους.

4. Στις περιπτώσεις πληρωμής μη νόμιμων δαπανών καταλογίζεται:

- α) στα υπηρεσιακά όργανα που εκ δόλου ή βαρείας αμέλειας έχουν εκδώσει παράνομες διοικητικές πράξεις ή έχουν συμπράξει στη μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών πραγματοποιήσεως της δαπάνης και
- β) στους λαβόντες, εφόσον υπέχουν ευθύνη για τη μη τήρηση των ανωτέρω

διαδικασιών.

Στους λαβόντες καταλογίζεται και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής. 5.....

6.Επί μη νόμιμων πληρωμών, καταλογίζεται εις ολόκληρον και στους λαβόντες, τα ποσά δε που καταβάλλονται στο Δημόσιο από τον καταλογισθέντα υπόλογο βεβαιώνονται υπέρ αυτού, με αίτησή του, σε βάρος του λαβόντος και εισπράττονται κατά τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων».

7. Στα άρθρα **100 παρ.1, 102 παρ.2, 150 παρ.1, 2 και 3, καθώς και 152 παρ. 1,2,3 και 4** του ήδη ισχύοντος **ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - Δημόσιο Λογιστικό και άλλες διατάξεις»** (Α' 143) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 100

Έννοια, προϋποθέσεις και διαδικασία έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής

1.Χρηματικό Ένταλμα Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) είναι το χρηματικό ένταλμα με το οποίο προκαταβάλλεται χρηματικό ποσό σε οριζόμενο υπόλογο, ο οποίος αποδίδει λογαριασμό σε τακτή προθεσμία με την υποβολή των νόμιμων δικαιολογητικών. ...»,

«Άρθρο 102

Υποχρεώσεις και ευθύνες υπολόγων και άλλων οργάνων εξ ενταλμάτων προπληρωμής

1....2. Οι υπόλογοι Χ.Ε.Π. ευθύνονται για δόλο ή βαρεία αμέλεια κατά την πληρωμή μη νόμιμων δαπανών. Για τη νομιμότητα των αποδεικτικών πληρωμής και την πληρότητα των δικαιολογητικών αυτής, ευθύνονται για αμέλεια.»,

«Άρθρο 150

Διακρίσεις και εποπτεία δημοσίων υπολόγων

1.Δημόσιος υπόλογος είναι όποιος διαχειρίζεται, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και οποιοσδήποτε άλλος θεωρείται από το νόμο δημόσιος υπόλογος.

2.Οι δημόσιοι υπόλογοι διακρίνονται σε: α. Υπολόγους χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και προσωρινών.β..γ...δ...ε...,στ...

3. Οι δημόσιοι υπόλογοι υπάγονται στον έλεγχο και εποπτεία: α. Του Υπουργού Οικονομικών ... β. Του οικείου διατάκτη. γ. Του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν γι' αυτό.

Κατά τον έλεγχο και εποπτεία των υπολόγων α' και β' της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται οι διατάξεις περί Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών»

«Άρθρο 152

Ελλείμματα και ευθύνες δημοσίων υπολόγων - Καταλογοισμοί»

«1. Έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή του, καθώς και οποιαδήποτε άλλη κατάσταση διαχείρισης που θεωρείται έλλειμμα από το νόμο. Ως έλλειμμα θεωρείται και κάθε πληρωμή που: α. Δεν ανάγεται στην αρμοδιότητα του υπολόγου. β. Έγινε χωρίς τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις δικαιολογητικά. γ. Αφορά δαπάνες για τις οποίες δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες εκ μέρους του υπολόγου. δ. Έχει γίνει αχρεώστητα από υπαιτιότητα του υπολόγου. ε. Είναι άσχετη με το σκοπό της διαχείρισης.

2. Οποιοδήποτε έλλειμμα αναπληρώνεται από τον υπόλογο μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες, διαφορετικά αυτός απομακρύνεται από τη διαχείριση αμέσως και καταλογίζεται με το ποσό του ελλείμματος που βεβαιώνεται, χωρίς αναβολή, ως δημόσιο έσοδο, λαμβάνεται δε και κάθε άλλο απαραίτητο μέτρο για την εξασφάλιση της απαίτησης του Δημοσίου. ...

3. Το έλλειμμα που παρουσιάζουν οι δημόσιοι υπόλογοι καταλογίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση από τους οικείους διατάκτες που το διαπίστωσαν και τα αρμόδια όργανα για την επιθεώρηση των υπολόγων, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Σε κάθε περίπτωση καταλογίζεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο το αργότερο εντός δέκα (10) ετών από της υποβολής σε αυτό των δικαιολογητικών απόδοσης λογαριασμού της διαχείρισής τους.

4.Στις περιπτώσεις πληρωμής μη νόμιμων δαπανών καταλογίζεται: α. στα υπηρεσιακά όργανα που από δόλο ή βαρεία αμέλεια έχουν εκδώσει

παράνομες διοικητικές πράξεις ή έχουν συμπράξει στη μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών πραγματοποίησης της δαπάνης και β. στους λαβόντες, εφόσον υπέχουν ευθύνη για τη μη τήρηση των ανωτέρω διαδικασιών. Στους λαβόντες καταλογίζεται και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής».

8.Στα άρθρα **142 παρ.1, 2, 3 και 4, 143, 144, 146** καθώς και **148** του **ν.4820/2021** «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α'130), που ισχύει από 23.07.2021, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 142

Υπεύθυνα πρόσωπα

1.Για τα υλικά ελλείμματα ταμείου, χαρτοφυλακίου ή αποθήκης ευθύνονται οι υπόλογοι οι οποίοι είχαν αναλάβει τη φύλαξη, αντιστοίχως, των χρημάτων, αξιών ή του υλικού που ελλείπουν.

2.Για ελλείμματα λόγω παράτυπης πληρωμής χρημάτων ή διάθεσης αξιών ή εξόδου υλικού από την αποθήκη ευθύνονται:

(α) ο ταμίας που πραγματοποίησε την παράτυπη πληρωμή, αν όφειλε, λόγω των καθηκόντων του, όπως ορίζεται ειδικώς στον νόμο, να διαπιστώσει το παράτυπο της πληρωμής,

(β) ο διαχειριστής χαρτοφυλακίου ή υλικού, υπόλογος για τη φύλαξη αυτών, αν τα διέθεσε χωρίς την τήρηση των ειδικών καθηκόντων του,

(γ) ο εκκαθαριστής και ο εντολέας της πληρωμής και οι αντίστοιχοι προς αυτούς επί διαχείρισης αξιών ή υλικού, λόγω σφαλμάτων κατά την εκκαθάριση ή την εντολή που υπάγονταν στη σφαίρα της δικής τους ευθύνης.

3. Ευθύνη κατά τις παρ. 1 και 2 υπέχει και όποιος διενήργησε τις πράξεις αυτές χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση.

4.Για τα ελλείμματα λόγω μη νόμιμης διαχείρισης που δεν εντάσσονται στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2, ευθύνονται τα πρόσωπα που έλαβαν μη νόμιμη απόφαση νομικής δέσμευσης η οποία στη συνέχεια οδήγησε σε εκταμίευση δημόσιου χρήματος ή σε διάθεση αξιών ή υλικού».

«Άρθρο 143

Συνευθυνόμενοι

Συνευθυνόμενοι στην πρόκληση του ελλείμματος θεωρούνται τα πρόσωπα που, λόγω των αρμοδιοτήτων τους ή της ανάμειξής τους με οποιονδήποτε

τρόπο στη διαχειριστική διαδικασία, συντέλεσαν αποφασιστικά στην πρόκληση του ελλείμματος»

«Άρθρο 144

Μέτρο ευθύνης

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 4, τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 142 και 143 ευθύνονται, αν προκάλεσαν το έλλειμμα από δόλο, βαρεία ή ελαφρά αμέλεια. Δεν θεωρείται ότι ενήργησε υπαιτίως το πρόσωπο που τήρησε τους κανόνες προστασίας του δημόσιου αγαθού, τους οποίους όφειλε να τηρήσει ή απέκλινε από την τήρησή τους δικαιολογημένα».

«Άρθρο 146

Πρόσωπα κατά των οποίων εκδίδεται καταλογιστική πράξη

Τα πρόσωπα κατά των οποίων εκδίδεται η καταλογιστική πράξη είναι αυτά που συνδέονται αιτιωδώς και κατά τρόπον άμεσο με την πρόκληση του ελλείμματος. Με τα ως άνω πρόσωπα συγκαταλογίζονται και οι συνευθυνόμενοι κατά την έννοια του άρθρου 143. Αν περισσότεροι συνέβαλαν από κοινού στην πρόκληση του ελλείμματος, ευθύνονται εις ολόκληρον».

«Άρθρο 148

Καταλογισμός λαβόντων

Μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με οποιονδήποτε τίτλο πληρωμής καταλογίζονται στον λαβόντα: (α) εφόσον έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή, και (β) ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής».

9. Στις διατάξεις των άρθρων **2, παρ. 1**, καθώς και των άρθρων **3 και 4, παρ. 1** του **ν. 3492/2006** Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού Προϋπολογισμού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 210) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 2

Αρμοδιότητες της Γ.Δ.Δ.Ε.

1. Η Γ.Δ.Δ.Ε. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Ασκήει έλεγχο:

(1) στη διαχείριση του προϋπολογισμού των φορέων του άρθρου 3, προκειμένου να διαπιστωθεί ιδίως αν: αα) όλα τα ποσά τα οποία ψηφίζονται ή

χορηγούνται, δαπανώνται και χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς για τους οποίους εγκρίθηκαν ή χορηγήθηκαν, ββ) κατά την πραγματοποίηση των δαπανών τηρούνται οι ισχύουσες διατάξεις, καθώς και οι αρχές της δημοσιονομικής δέσμευσης, της νομικής δέσμευσης και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, γγ) λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της είσπραξης των εσόδων, δδ) όλα τα έσοδα εισπράττονται και εμφανίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις,

(2)στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, προκειμένου να διαπιστωθεί η επάρκειά τους.

β) Λαμβάνει ή εισηγείται τα κατάλληλα μέτρα για τη βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των φορέων, ώστε να συμβάλει:

αα) στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων τους, ββ) στη σύννομη και αποτελεσματική διαχείριση των χρημάτων που δαπανούν και γγ) στην καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας, καθώς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντά τους.

γ) Επιβάλλει τις προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο κυρώσεις.

δ) Συνεργάζεται με αντίστοιχες υπηρεσίες άλλων κρατών και ιδίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

ε) Συντάσσει ετήσια έκθεση ελέγχου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 22.

2...».

«Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Οι φορείς τους οποίους αφορούν τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, οι έλεγχοι και τα διοικητικά μέτρα και κυρώσεις που αναφέρονται στον παρόντα νόμο καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού».

«Άρθρο 4

Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου:

α) Δημόσιες είναι οι επιχειρήσεις των οποίων η έννοια προσδιορίζεται από τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 1 του ν. 3429/2005.

β) Δημόσιοι είναι οι οργανισμοί, των οποίων η έννοια προσδιορίζεται από τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 3429/2005.

γ) "Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας" είναι:

(1) οι δημόσιες επιχειρήσεις της περίπτωσης α` της παρούσας παραγράφου, ΚΑ (2) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το Δημόσιο συμμετέχει σε ποσοστό τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%) του μετοχικού τους κεφαλαίου ή επιχορηγούνται, τακτικό ή έκτακτα, από αυτό και η επιχορήγηση αυτή υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) των ετήσιων εσόδων τους κατά το εκάστοτε προηγούμενο έτος, καθώς και οι ενώσεις προσώπων που επιχορηγούνται, τακτικό ή έκτακτα, από το Δημόσιο και η επιχορήγηση υπερβαίνει το ανωτέρω ποσοστό».

10. Στην παρ. 1 του άρθρου 17 του ν.2083/1992 « Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (Α`159), όπως ισχύει σήμερα ,και υπό τον διακριτικό τίτλο «Ερευνητικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα» ορίζονται τα εξής :

«1. Τα Ερευνητικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.) είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.), τα οποία έχουν ως αντικείμενο την έρευνα σε μια καθορισμένη περιοχή της επιστήμης ή της τεχνολογίας. Τα Ε.Π.Ι. ιδρύονται από ένα ή περισσότερα τμήματα του αυτού ή άλλων Α.Ε.Ι., τα οποία μπορούν να συνεργάζονται και με φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα. Τα Ε.Π.Ι. δεν ανήκουν στο δημόσιο τομέα, όπως έχει οριοθετηθεί από τις κείμενες διατάξεις».

11. Στα άρθρα 1,παρ.1 και 2, 6,παρ.1,καθώς και στα άρθρα 7 και 9 του π.δ.18/1995 «Ίδρυση Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου με την επωνυμία "Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Συστημάτων"(Α`8) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 1

1.Ίδρύεται Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Συστημάτων (Ι.Τ.Σ.)» με έδρα τα Χανιά, ΚΡΗΤΗΣ. Η επωνυμία αυτή για τις σχέσεις του Ινστιτούτου με το εξωτερικό μεταφράζεται σε TELECOMMUNICATION SYSTEMS INTITUTE (Τ.Σ.Ι.).

2. Το Ινστιτούτο έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και λειτουργεί στα πλαίσια του Πολυτεχνείου Κρήτης.3. ...4...5...».

«Άρθρο 6

1. Το Ινστιτούτο χρηματοδοτείται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων επί τρία έτη από την ίδρυσή του. Έσοδα του Ινστιτούτου είναι επίσης τα προερχόμενα από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους, από την πώληση προϊόντων, από ερευνητικά προγράμματα παντός τύπου, οι ειδικές εισφορές και χρηματοδοτήσεις από Δημόσιες Επιχειρήσεις, άλλους Δημόσιους Φορείς, ιδιωτικές επιχειρήσεις ή ιδιώτες, Διεθνείς Οργανισμούς, δωρεές κάθε είδους και ο πρόσσοδοι από περιουσιακά στοιχεία του Ινστιτούτου.2.....”.

«Άρθρο 7

Διαχείριση Εσόδων Ινστιτούτου

Τα έσοδα του Ινστιτούτου, από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχονται, κατατίθενται σε ιδιαίτερο λογαριασμό Τραπέζης επ' ονόματι του Ινστιτούτου. Η ανάληψη, διάθεση ή πραγματοποίηση οποιασδήποτε δαπάνη από το λογαριασμό αυτό γίνεται με ειδική έγγραφη εντολή του Διευθυντή του Ινστιτούτου, ή του Αναπληρωτή Διευθυντή σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό. Τα διαθέσιμα κεφάλαια του Ινστιτούτου μπορούν να αξιοποιούνται επενδύοντάς τα καταλλήλως».

«Άρθρο 9

Ο Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος του Ινστιτούτου γίνεται ως ακολούθως: Ο τακτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης του Ινστιτούτου γίνεται από ένα Ορκωτό Ελεγκτή τον οποίο ορίζει το Δ.Σ. σύμφωνα με Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18 του Π.Δ. 226/1992 (Α'120). Ο Ορκωτός Ελεγκτής υποβάλλει το αργότερο μέχρι τέλος Ιουνίου την έκθεση ελέγχου στο Δ.Σ. και τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορεί να ζητήσει οποτεδήποτε έκτακτο έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης του Ινστιτούτου. Οι δαπάνες ελέγχου βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Ινστιτούτου».

12. Στην Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με αριθ. **2/20491/ΔΣΜΕΚ** «Καθορισμός φορέων

του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ελεγχόμενων από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Δ.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών» (Β΄902/15.03.2019) ορίζονται τα εξής :

«Καθορίζουμε τους φορείς αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, οι οποίοι εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3492/2006 και τους οποίους αφορούν τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, οι έλεγχοι και τα διοικητικά μέτρα και κυρώσεις που αναφέρονται στον εν λόγω νόμο, ως ακολούθως:

A..... B. ....

Γ. Περιφερειακές υπηρεσίες - Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες

1.Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (περιλαμβάνονται τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ., τα Κ.Ε.Σ.Υ. και το Γραφείο Μειονοτικής Εκπαίδευσης που λειτουργεί στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης).

2...3...

4. Πανεπιστήμια (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα - Α.Ε.Ι.)

4.1..4.2.....

4.15 Πολυτεχνείο Κρήτης

Ε. Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου:

9. Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (17)».

13.Στα άρθρα **26 παρ.10** και **68** του **ν.4386/2016** « Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α΄83) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 26

10.Ποσά τα οποία έχουν καταλογισθεί, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, σε Διευθυντές Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της θητείας τους ή μέρους αυτής από το 1997 έως το 2008, είχαν διατηρήσει το καθεστώς μελών ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης στο οικείο Α.Ε.Ι. ενώ παράλληλα εκτελούσαν αμισθί τα καθήκοντά τους ως Διευθυντές Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων δεν αναζητούνται και διαγράφονται. Επίσης, διαγράφονται οι τυχόν προσαυξήσεις και δεν εκτελούνται οι σχετικοί καταλογισμοί»

«Άρθρο 68

Καταλογιστικές πράξεις, καθώς και κάθε ποσό τόκων, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων, που συνδέονται με δαπάνες του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Πανεπιστημίου Κρήτης, διενεργηθείσες μεταξύ των ετών από 1996 έως και 2004 δυνάμει της κοινής υπουργικής απόφασης ΚΑ/679/1996(Β'826) για λοιπές (εκπαιδευτικές, επιμορφωτικές, αναπτυξιακές κ.λπ.) δραστηριότητες του Πανεπιστημίου, πλην των αμιγώς ερευνητικών, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως «ανοίκειες πληρωμές» με την υπ' αριθ. πρωτ. 4938/30.6.2005 έκθεση διαχειριστικού ελέγχου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης, όπως συμπληρώθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 938/10.2.2006 έκθεση, εφόσον δεν έχουν εκτελεστεί έως τη δημοσίευση του παρόντος, αίρονται και δεν εκτελούνται και τυχόν βεβαιωθέντα ποσά διαγράφονται»

14. Στο άρθρο **71** του **ν.4554/2018** «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις –Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας –Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων –Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις» (Α'130) ορίζονται τα εξής :

«Η ρύθμιση του άρθρου 68 του ν. 4386/2016 (Α' 83) εφαρμόζεται και επί καταλογιστικών πράξεων που εκδόθηκαν σε βάρος ερευνητών των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) των ΑΕΙ και αφορούν τον τρόπο υπολογισμού του ανώτατου ορίου πρόσθετων αμοιβών ΔΕΠ από ερευνητικά προγράμματα (άρθρο 13 παρ. 9 του ν. 1268/1982(Α'87) κατά τη μέχρι και το έτος 2005 περίοδο, εφόσον δεν έχουν εκτελεστεί έως τη δημοσίευση του παρόντος».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

15. Κατά γενική αρχή του δημοσιονομικού δικαίου, η οποία συνάγεται από βασικές διατάξεις αυτού (άρθρα 22, 26, 79 ν.2362/1995, 40 ν.δ.496/1974, 7 παρ. 1 ν.968/1979, κ.ά.) για τη διενέργεια οποιασδήποτε δημόσιας δαπάνης,

εκτός από την ύπαρξη πίστωσης στον οικείο προϋπολογισμό, απαιτείται, λόγω της αρχής της νόμιμης δράσης της Διοίκησης, αυτή να προβλέπεται ρητώς από διάταξη νόμου, ή κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση που η δαπάνη δεν προβλέπεται από συγκεκριμένη διάταξη, να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι αυτή ανάγεται στη λειτουργική δραστηριότητα ή ότι συντελεί, άμεσα ή έμμεσα, στην εκπλήρωση των σκοπών της Υπηρεσίας.¹

16. Επίσης, από τις ανωτέρω διατάξεις του δημοσιονομικού δικαίου συνάγεται μεταξύ άλλων, ότι όσοι διαχειρίζονται χρήματα που ανήκουν στο Δημόσιο αποκτούν την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου και υπέχουν ειδική δημοσιολογιστική ευθύνη, θεμελιωμένη επί οιοδήποτε πταίσματος, έστω και αν τελέστηκε από ελαφρά αμέλεια, το οποίο τεκμαίρεται, σε περίπτωση οποιασδήποτε έλλειψης χρημάτων που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή τους. Έλλειψη χρημάτων που συνιστά διαχειριστικό έλλειμμα νοείται η επί έλλατον αδικαιολόγητη διαφορά μεταξύ της ποσότητας χρημάτων, υλικού ή αξιών που έπρεπε να υπάρχει στη δημόσια διαχείριση, καθώς και κάθε πληρωμή που βασίζεται σε μη νόμιμο τίτλο, αφού και σε αυτή την περίπτωση με την παράνομη εκταμίευση του χρήματος δημιουργείται ουσιαστικά έλλειμμα χρημάτων. Όταν, κατά τη διενέργεια επιθεώρησης από τον αρμόδιο οικονομικό επιθεωρητή, διαπιστωθεί έλλειμμα στη διαχείριση του υπολόγου, με αιτιολογημένη απόφασή του καταλογίζεται εκτός από τον υπόλογο διαχειριστή και κάθε άλλο πρόσωπο που ευθύνεται σε ολόκληρο με αυτόν (συνευθυνόμενο). Στην έννοια του συνευθυνόμενου, η οποία δεν προσδιορίζεται από διάταξη νόμου, υπάγονται τα πρόσωπα που δεν είναι δημόσιοι υπόλογοι, ούτε μπορούν να χαρακτηριστούν ως *de facto* υπόλογοι, δηλαδή που στην πράξη άσκησαν έργο υπολόγου, αλλά τα πρόσωπα που αναμείχθηκαν με οποιοδήποτε τρόπο στη διαχειριστική διαδικασία και η ανάμειξή τους αυτή τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με το διαπιστούμενο έλλειμμα. Κατά συνέπεια, συνευθυνόμενοι είναι εκείνοι που με τη συμμετοχή τους σε πράξεις διαχείρισης συντέλεσαν στη δημιουργία του ελλείμματος το οποίο διαπιστώθηκε. Επομένως, ο Οικονομικός Επιθεωρητής, εφόσον διαπιστώσει, κατά τη διενέργεια της επιθεωρήσεως, έλλειμμα σε δημόσια διαχείριση,

---

¹ ΕΣ(ΟΛΟΜ)243/2017(σκ.3.7)

υποχρεούται να καταλογίσει εκτός από τον υπόλογο και ανεξάρτητα από τον καταλογισμό του τελευταίου, ενόψει της σε ολόκληρο (αλληλέγγυο) ευθύνης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο (συνευθυνόμενο) το οποίο συντέλεσε, από υπαιτιότητά του (δόλο, βαριά ή ελαφρά αμέλεια) κατά την άσκηση διαχειριστικών πράξεων, στη δημιουργία του ελλείμματος, καθώς και τους αχρεωστήτως λαβόντες, σε κάθε περίπτωση, χωρίς να ερευνάται δηλαδή η υπαιτιότητά τους(άρθρ.56 παρ.4 ν.2362/1995)².

17.Ως αχρεωστήτως λαβών θεωρείται το πρόσωπο που λαμβάνει στην κατοχή του δημόσιο χρήμα για την απόσβεση έναντι αυτού υποχρέωσης του κράτους, η οποία, όμως, κατά τον χρόνο της καταβολής δεν υφίσταται, καθώς ουδέποτε γεννήθηκε ή μεταγενέστερα αποσβέστηκε ή η καταβολή του χρηματικού αυτού ποσού τελεί υπό αναβλητική αίρεση η οποία όμως δεν έχει πληρωθεί. Ως εκ τούτου, η είσπραξη της μη οφειλομένης κρατικής χρηματικής παροχής καθιστά τον λαβόντα υπόχρεο σε επιστροφή αυτής. Επισημαίνεται ότι η ιδιότητα του αχρεωστήτως λαβόντος ως τρίτου, υπαλλήλου ή ιδιώτη, δεν αίρει την ευθύνη προς επιστροφή, εφόσον πρόκειται για καταβολή δημοσίου χρήματος για απόσβεση της μη υφισταμένης ενοχής³.

18. Κατά ρητή πρόβλεψη της Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με αριθ. 2/20491/ΔΣΜΕΚ τόσο τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, όσο και τα Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (ΕΠΙ), υπάγονται στους φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων στους οποίους διενεργείται οικονομικός έλεγχος της διαχείρισής τους από την Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Δ.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών.

19. Από την διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 26 του ν.4386/2016 συνάγεται ότι δεν αναζητούνται και διαγράφονται ποσά που έχουν καταλογιστεί ως αχρεωστήτως καταβληθέντα σε βάρος Διευθυντών Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων, οι οποίοι, κατά τη διάρκεια της θητείας τους ή μέρους αυτής από το 1997 έως το 2008, είχαν διατηρήσει το καθεστώς μελών ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης στο οικείο Α.Ε.Ι. ενώ παράλληλα εκτελούσαν αμισθί τα

² ΕΣ(ΟΛΟΜ)1456/2008 (σκ.ΙΙΙ)

³ Νικόλαος Μπάρκας.Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου,σελ.166-167

καθήκοντά τους ως Διευθυντές Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων. Για τα ανωτέρω ποσά δεν εκτελούνται οι πράξεις καταλογισμού και διαγράφεται κάθε ποσό προσαυξήσεων .

20. Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 68 του ν.4386/2016, συνάγεται ότι δεν εκτελούνται καταλογιστικές πράξεις, καθώς και κάθε ποσό τόκων, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων που συνδέονται με δαπάνες του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Πανεπιστημίου Κρήτης, οι οποίες α) διενεργήθηκαν μεταξύ των ετών από 1996 έως και 2004 δυνάμει των οριζομένων στην ΚΥΑ ΚΑ/679/1996, β) αφορούν λοιπές δραστηριότητες του Πανεπιστημίου (εκπαιδευτικές, επιμορφωτικές, αναπτυξιακές κ.λπ.) εκτός από τις αμιγώς ερευνητικές, γ) έχουν χαρακτηριστεί, με την υπ' αριθ. πρωτ. 4938/30.06.2005 έκθεση διαχειριστικού ελέγχου της Γ.Δ.Ο.Ε και την συμπληρωματική υπ' αριθ. πρωτ. 938/10.02.2006 έκθεση ως «ανοίκειες πληρωμές», δηλαδή, πληρωμές που δεν ανάγονται στην αρμοδιότητα του υπολόγου ή δε στηρίζονται σε πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά ή για την πραγματοποίησή της δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες ή έγιναν αχρεώσητα ή είναι άσχετες με τον σκοπό της διαχείρισης ⁴και δ) δεν έχουν εκτελεστεί έως την 11.05.2016, ημερομηνία δημοσίευσης του ν.4386/2016.

21. Τέλος, από τη διάταξη του άρθρου 71 του ν.4554/2018 προκύπτει ότι υπάγονται στη ρύθμιση του ανωτέρω άρθρου 68 του ν.4386/2016 και δεν εκτελούνται οι πράξεις καταλογισμού, καθώς και κάθε ποσό τόκων, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων που έχουν εκδοθεί σε βάρος ερευνητών των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) των ΑΕΙ υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) αφορούν τον τρόπο υπολογισμού του ανώτατου ορίου πρόσθετων αμοιβών ΔΕΠ από ερευνητικά προγράμματα (άρθρο 13 παρ. 9 του ν. 1268/1982 (Α` 87), β) τα ποσά που καταβλήθηκαν υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια πρόσθετων αμοιβών ΔΕΠ από ερευνητικά προγράμματα γ) τα ποσά αυτά έχουν καταβληθεί κατά τη μέχρι και το έτος 2005 περίοδο και ε) οι πράξεις καταλογισμού δεν έχουν εκτελεστεί έως την 18.07.2018, ημερομηνία δημοσίευσης του ν.4554/2018.

---

⁴ βλ. Ελ.Συν. αποφ. VII Τμ. 1864/2019, 1093/2017, 2187, 870/2016

22.Εν προκειμένω, με τις προαναφερόμενες διατάξεις ο νομοθέτης, μέσα στα πλαίσια της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα αρμοδιότητάς του να ρυθμίζει έννομες σχέσεις και καταστάσεις, νομιμοποίησε και μάλιστα με αναδρομική ισχύ τις αναφερόμενες στις διατάξεις αυτές δαπάνες, οι οποίες καταλογίστηκαν από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα και παραμένουν εκκρεμείς και εν εξελίξει και συνακόλουθα δεν έχουν εκτελεστεί, κατά τα αναφερόμενα χρονικά διαστήματα.

23.Σχετικά, το Ελεγκτικό Συνέδριο (Δεύτερο Τμήμα) με τις με αριθ. 1125/2021 και 1126/2021 αποφάσεις του, έκρινε ότι : *«Με την .....διάταξη του άρθρου 71 του ν. 4554/2018, ..., ο νομοθέτης, ενεργώντας στο πλαίσιο της κατά το Σύνταγμα αρμοδιότητάς του για τη ρύθμιση των εννόμων σχέσεων και καταστάσεων και μάλιστα με αναδρομική δύναμη, νομιμοποίησε δαπάνες που διενεργήθηκαν μέχρι και το έτος 2005 εις βάρος των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας των Α.Ε.Ι. και αφορούν σε πρόσθετες αμοιβές που καταβλήθηκαν σε μέλη Δ.Ε.Π. για τη συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από τους εν λόγω Ειδικούς Λογαριασμούς, οι οποίες καταλογίστηκαν σε βάρος των ως άνω μελών Δ.Ε.Π. με σχετικές αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων.. »* και ακόμα ότι *«.....εφ'όσον οι συγκεκριμένες δαπάνες που αφορούν σε πρόσθετες αμοιβές μελών Δ.Ε.Π. για την συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα, έχουν νομιμοποιηθεί αναδρομικά ...δεν συντρέχει κατ' ουσίαν νόμιμη αιτία καταλογισμού...».*

24.Επιπρόσθετα, σχετικά με την διάταξη του άρθρου 68 του ν. 4386/2016 ,η οποία, κατά ρητή πρόβλεψη του άρθρου 71 του ν. 4554/2018 εφαρμόζεται και για τις πρόσθετες αμοιβές των ερευνητών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) των ΑΕΙ, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με την Γνωμοδότηση 145/2017(Β' Τμήμα) δέχτηκε ότι *«... σε περίπτωση κατά την οποία μετά την έκδοση των καταλογιστικών πράξεων δεν ακολούθησε ταμειακή βεβαίωση των καταλογισθέντων με αυτές ποσών, οι καταλογιστικές πράξεις αίρονται και δεν εκτελούνται, υπό την έννοια ότι δεν κοινοποιούνται ούτε χωρεί ταμειακή βεβαίωση των καταλογισθέντων ποσών».*

25.Επισημαίνεται ότι μολονότι η διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 26 του ν.4386/2016 δεν ερμηνεύεται με τις ανωτέρω αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εν τούτοις, κατά λογική ακολουθία, συνάγεται ότι οι παραδοχές

των αποφάσεων αυτών ισχύουν αναλογικά και για το άρθρο αυτό. Η ερμηνεία αυτή ισχύει, λαμβανομένου υπόψη του κοινού σκοπού θέσπισης των διατάξεων της παρ. 10 του άρθρου 26 του ν. 4386/2016 και του άρθρου 71 του ν.4554/2018, στο οποίο αναφέρεται η ως άνω νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δηλ. στην μη έκδοση πράξεων καταλογισμού, καθώς και στην μη εκτέλεση των πράξεων καταλογισμού που ήδη είχαν εκδοθεί, για τις αναφερόμενες σε αυτές συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τίθενται σε αυτές τις διατάξεις.

26. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, με τις προαναφερθείσες διατάξεις επήλθε, εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες σε αυτές προϋποθέσεις, νομιμοποίηση και μάλιστα αναδρομική, των συγκεκριμένων κατηγοριών δαπανών, για τις οποίες είτε δεν έχουν εκδοθεί καταλογιστικές πράξεις, είτε έχουν εκδοθεί καταλογιστικές πράξεις, αλλά δεν έχουν εκτελεστεί, με αποτέλεσμα οι τυχόν εκδοθείσες σχετικές καταλογιστικές πράξεις να αίρονται και να μην εκτελούνται. Κατ' ορθή ερμηνεία, οι προαναφερθείσες διατάξεις, δεν περιορίζονται μόνο σε υφιστάμενες κατά τη δημοσίευση αυτών καταλογιστικές πράξεις αλλά νομιμοποιούν και μάλιστα αναδρομικά, τις αντίστοιχες δαπάνες που αφορούν στις συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών, με αποτέλεσμα να μην ευθύνεται όχι μόνον ο αχρεωστήτως λαβών, αλλά και ο δημόσιος υπόλογος καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο που τυχόν αναμείχθηκε με οποιονδήποτε τρόπο στη διαχειριστική διαδικασία που είχε σαν αποτέλεσμα την καταβολή των δαπανών που νομιμοποιήθηκαν. Συνακόλουθα δεν συντρέχει νόμιμη αιτία καταλογισμού όχι μόνο σε βάρος των Διευθυντών Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων αλλά και σε βάρος φυσικών προσώπων έτερων των Διευθυντών ή του ερευνητικού προσωπικού. Συνεπώς, η Υπηρεσία δεν νομιμοποιείται να προχωρήσει στον καταλογισμό σε βάρος φυσικών προσώπων για ευρήματα που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών που έχουν νομιμοποιηθεί.

27. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ιδρυτικό του π.δ. 18/1995, το νομικό πρόσωπο με την επωνυμία: «Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Συστημάτων» αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, και Θρησκευμάτων και

λειτουργεί στα πλαίσια Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, δηλ. του Πολυτεχνείου Κρήτης.⁵ Το ανωτέρω Ε.Π.Ι. υπάγεται στους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που ελέγχονται από την Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Ε.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών.

28. Κατόπιν των ανωτέρω ερμηνευτικών παραδοχών και ανεξάρτητα από ενδεχόμενο τυχόν παραγραφής, αναφορικά με τα ευρήματα που ανέκυψαν κατά τον οικονομικό έλεγχο που διενήργησε η Γ.Δ.Ε.Ε. στο ανωτέρω Ε.Π.Ι. για την περίοδο 2002-2006, η Διοίκηση δεν νομιμοποιείται να εκδώσει καταλογιστικές πράξεις για όσα ευρήματα σχετίζονται με δαπάνες οι οποίες εμπίπτουν στις συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών που έχουν καταστεί νόμιμες και πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται από τις προαναφερθείσες διατάξεις, λόγος για τον οποίο δεν συντρέχει για αυτές νόμιμη αιτία καταλογισμού.

Απάντηση

29. Με βάση τα προεκτεθέντα στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος: Οι διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 10 του ν. 4386/2016 και του άρθρου 71 του ν.4554/2018, σε συνδυασμό με το άρθρο 68 του ν. 4386/2016 νομιμοποιούν αναδρομικά τις αναφερόμενες συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προβλεπόμενες σε αυτές προϋποθέσεις.

Επί του δευτέρου και τρίτου σκέλους του ερωτήματος: Η αναδρομική νομιμοποίηση συγκεκριμένων κατηγοριών δαπανών και υπό τις ειδικότερες αναφερόμενες στις ανωτέρω διατάξεις προϋποθέσεις ισχύει έναντι όλων των προσώπων, ανεξάρτητα από ιδιότητα (αχρεωστήτως λαβών, δημόσιος υπόλογος) ή οιαδήποτε ανάμιξη στη διαχειριστική διαδικασία που συνετέλεσε στη καταβολή χρημάτων (προς Διευθυντές Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων ή στο ερευνητικό προσωπικό). Κατόπιν αυτού, ελλείπει νόμιμη αιτία καταλογισμού των αντίστοιχων χρηματικών ποσών που έχουν

---

⁵ ΑΠ 136/2007 (Δημοσίευση Νόμος).

καταβληθεί και η Διοίκηση δεν νομιμοποιείται να προβεί σε περαιτέρω διαδικασία καταλογισμού τους.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα , 3 Νοεμβρίου 2022

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από OURANIA MENDRINOU
Ημερομηνία: 2022.11.03 13:45:24 EET

Στυλιανή Χαριτάκη

Ουρανία Δ. Μενδρινού

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ